

Н.О. Цьопкало¹, Л.О. Перепелиця²^{1,2}Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Теоретичні дослідження й практичний досвід показують, що знання й уміння з будь-якої шкільної дисципліни будуть міцнішими й дієвішими, якщо предмет навчальної діяльності засвоюється через спілкування. Під час інтенсивного групового навчання виникає маленький колектив односторонців, що має позитивний вплив на становлення особистості кожного учня. Індивідуальна робота, до якої найчастіше вдаються сучасні вчителі, позбавляє навчально-виховний процес на уроці літератури найважливішої ланки – міжособистісного спілкування й взаємодії, які дуже важливі під час здобуття літературної освіти. Уроки біології виховують в учнів любов до природи, природа в житті людини відіграє як матеріальне, так і духовне значення. Таким чином, метою статті є узагальнення й систематизація наукової інформації про групові форми навчання на уроках біології.

Психолого-педагогічні дослідження свідчать, що групова навчальна діяльність сприяє активізації та результативності навчання школярів, вихованню гуманних взаємин між ними, самостійності, умінню доводити та відстоювати свою точку зору, а також прислухатися до думки товаришів, культурі ведення діалогу, відповідальності за результати своєї праці. Отже, групова навчальна діяльність – це форма організації навчання в малих групах учнів, що об'єднані спільною навчальною метою за опосередкованого керівництва вчителя і в співпраці з учнями [4, с. 8].

Учитель повинен знати, як поділити клас на групи і як організувати роботу в групах. Способів утворення груп існує багато, і вони значною мірою визначають те, як відбувається робота і яким буде результат. Назвемо пропоновані методистами найбільш адаптовані для уроків біології: – за вибором учителя, тобто учитель сам створює групи, враховуючи, наприклад, рівень навчальних досягнень учнів з предмета, темп роботи, ставлення до навчання, творчі здібності тощо; – за бажанням учнів, тобто учні самостійно створюють групи, при цьому учитель повинен прогнозувати результативність такого поєднання; – випадковим способом, тобто в групи організовуються ті учні, які за інших обставин ніяк не взаємодіють; – за певною ознакою, яку пропонує вчитель чи обраний учень. Наприклад, група учнів проживає в одному будинку чи на одній вулиці, прізвища починаються на одну букву тощо; – за вибором лідера (капітана, командира, організатора групи), якого обирає вчитель (або клас колективно), а він збирає групу [2, с. 12].

При вивченні теми «Земноводні» учням можна запропонувати інтерактивну методику «Робота в парах» для того, щоб кожна група змогла виокремити еволюційне значення переходу до наземного способу життя.

Методика сприяє розвитку діалогічного мовлення, пошуку компромісу, спільної точки зору [3, с. 4].

Різновидом колективно-групового навчання є метод «Мікрофон». За допомогою цієї інтерактивної методики при вивченні теми «Гриби» можна почути думку кожного учня з приводу таксономічної належності цієї групи еукаріотичних організмів. Таким чином учні встановлюють характерні особливості грибів, засвоюють інформацію щодо спільних їх рис з тваринами та рослинами, а також вчаться поважати точку зору іншого [3, с. 4].

Групова навчальна діяльність, на відміну від фронтальної та індивідуальної, не ізолює учнів один від одного, а навпаки, дозволяє реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги і співпраці. Отже, групова форма навчання має кілька значних переваг: за той самий проміжок часу роботи можна виконати значно більше; висока результативність у засвоєнні знань і формуванні умінь; формується комунікативна компетентність; підвищуються мотиви навчання, розвиваються гуманні стосунки між дітьми. Особливістю організації групової роботи є те, що: – клас ділиться на групи для вирішення поставленої навчальної задачі; – кожна група отримує завдання і виконує його під керівництвом керівника групи або вчителя; Вступне слово вчителя розкриває тему і предмет обговорення, мотивує навчальну діяльність учнів. Групи учнів отримують різні завдання, наприклад, класифікація рослин, робота зі словниками і пояснення біологічних термінів, а також висновки щодо подібності окремих видів, родів, родин рослин, тощо. Успіх роботи в групах залежить від уміння вчителя комплектувати групи, організовувати роботу в них, розподіляти свою увагу так, щоб кожна група і кожен її учасник відчували зацікавленість педагога у їх успіху, у належних і плідних міжособових взаєминах.

Література

1. Волошина Н.Й. Сучасний урок літератури як дзеркало інтелектуального багатства і педагогічної культури вчителя // Всесвітня література та культура. – 2003. – №1. – С. 3–5.
2. Котов В.В. Организация на уроках коллективной деятельности – Рязань, 1997. – 100 с.
3. Інтерактивне навчання [Електронний ресурс] / Навчальні матеріали онлайн. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/73736/pedagogika/interaktivne_navchannya.
4. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.- метод. посіб. / за ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.